

Egy igazi példakép a Lányok Napján: Prof. Dr. Széll Márta

2020. október 01.

Prof. Dr. Széll Márta molekuláris biológusként diplomázott a Szegedi Tudományegyetemen. Az SZTE ÁOK Orvosi Genetikai Intézetének tanszékvezető egyetemi tanára, a pikkelysömör immungenomikai hátterét és a ritka betegségeket kutatja. Mindemellett stratégiai rektorhelyettesként tevékenykedik a szegedi egyetemen. Pályája példamutató: a Lányok Napja kapcsán beszélgettünk vele.

Cikk nyomtatás

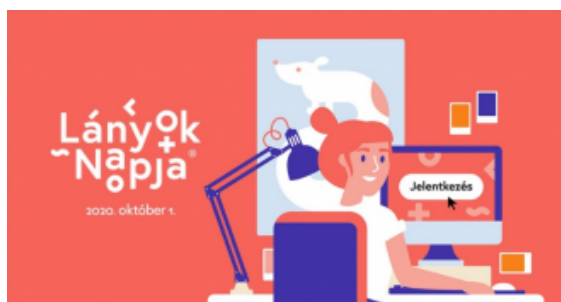
Link küldés

Tetszik 0

Tweet

- Október elseje, Lányok Napja, amikor is a fiatal lányok bepillanthattak az ország legjobb vállalatának, egyetemeinek kutatóintézeteinek a kulisszái mögé. A Lányok Napja az a nap, amikor a tudományos, technológiai és műszaki szakmák megnyílnak a lányok előtt. A Szegedi Tudományegyetem is csatlakozik minden évben ehhez a kezdeményezéshez. Ön mennyire támogatja azokat a programokat, amelyek a lányok tudományos karrierjét ösztönzik?

- Nagyon nagy lelkesedéssel és teljes eltökéltséggel támogatom ezt, annál is inkább, mert 12 évvel ezelőtt egy ilyen díjnak is a jutalmazottja lettem, elnyertem a L'Oréal-UNESCO Magyar Ösztöndíj a Nőkért és a Tudományért díjat. Ennek kapcsán belekerültem egy olyan közegbe, ahol nemcsak a biológia, élet- és orvostudományok területén dolgozó, hanem az egyéb természettudományok területén dolgozó nőkkel is sikerült kapcsolatot teremteni, és kicsit szélesebb rálátásom is lett arra, hogy hogyan alakulnak a női életpályák a természet- és élettudományok területén.

- A természettudományok területén még mindig kevesebb a lány és a nő mit a fiú és a férfi, a lányok napja is erről szól, hogy ők megismerhessék ezeket a szakmákat, és olyan motiváló oktatókkal, kutatókkal, szakemberekkel találkozzanak, akik arra ösztönzik őket, hogy természettudományos területen tanuljanak tovább. Az Ön környezetében milyen a tudományos pályán tevékenykedő nők aránya?

- Elmondható, hogy ma már nagyon sok fiatal nő dolgozik a biológia és orvostudományok, az orvosbiológiai kutatások területén. Ugyanakkor azt is meg kell jegyezni, hogy csoportvezetői, tanszékvezetői, intézetvezetői pozíciókat még mindig viszonylag kevés nő tölt be.

- Önt a karrierje kezdetén férfiak motiválták, vagy voltak női példaképei is?

- Amikor elkezdtem egyetemistaként dolgozni a Szegedi Biológiai Kutatóközpontban, először tudományos diákkörösként, majd azt követően akadémiai doktorandusz ösztöndíjasként, és PhD hallgatóként, ott mindkét kutatócsoportban férfi témavezetőm volt: Dudits Dénes és Nagy Ferenc akadémikusok. Az SZBK-ban női példaképet nem tudok felidézni, nőként nagy ívű karriert befutó kutatóra csak távolról volt rálátásom: Kondorosi Éva akadémikus asszony abban az időben elsősorban Franciaországban dolgozott, majd később hazatelepült. Egyértelmű volt, hogy nagyon sikeres karriert futott be ezen a tudományterületen. Amikor aztán átkerültem az egyetemre a Bőrklínika Dermatológiai Kutatócsoportjába, akkor Dobozy Attila és Kemény Lajos akadémikus professzorok voltak kezdetben a témavezetőim. Idővel önállósodtak a kutatásaim, és abban az időszakban Bata-Csörgő Zsuzsanna professzor asszony volt az, aki nagyon jó példát mutatott nekem arra vonatkozóan, hogy napi munkát végző klinikusként is lehet rendkívül elmélyült kutatómunkát is végezni, ezzel egy időben pedig a fiatalok munkáját a kutatólaborban irányítani.

- A munkáját számos díjjal ismerték már el, ahogy Ön is említette, egyebek mellett a L'Oreal Unesco-díjjal. Legutóbb pedig a Magyar Érdemrend tisztikeresztje polgári tagozata kitüntetését kapta „a Szegedi Tudományegyetemen folytatott eredményes oktatás-, illetve tudományszervezői tevékenysége, a tehetséggondozásban vállalt szerepe, valamint kiemelkedő kutatói és tudományos közéleti munkája elismeréseként”. Diplomáját molekuláris biológusként szerezte, ma pedig a Szegedi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kara Orvosi Genetikai Intézetének tanszékvezető egyetemi tanára, valamint az SZTE stratégiai rektorhelyettese. Hogyha visszatekint a pályájára, milyen mérföldköveket említene

- Nagyon érdekesen alakult ez, hogy hogyan nőtt ki a tisztán kutatómunkaként induló egyetemi pályából, hogyan alakult át a tevékenységem egyrészt az oktatás felé, másrészt a diagnosztika irányába. Ami az oktatást illeti, oly módon történt mindez, hogy a Bőrklínikán nagyon aktív PhD képzés folyik, elsőként a PhD képzésbe, majd pedig a graduális képzésbe kapcsolódtam be oktatóként. Másrészt pedig a kutatási tevékenységem a 2000-es évek elején éveken keresztül kizárólag a pikkelysömör molekuláris patogenezisére, immungenetikájára, immun genomikájára fókuszált, majd a 2007-2008-as évektől kezdődően a melanóma, illetve a ritka, genetikailag meghatározott bőrbetegségeknek a kutatásával is, és részben diagnosztikájával is kezdtünk el foglalkozni. Ez biztosította az átmenetet abba, hogy a diagnosztika terén is tapasztalatokat szerezzek. Így az oktatás, kutatás és diagnosztika triászának a megszerzett tapasztalatával felvértezve gondoltam úgy 2011-ben, hogy alkalmas vagyok arra, hogy megpályázzam az Orvosi Genetikai Intézet tanszékvezető pozícióját. Ekkora már az MTA doktora fokozattal is rendelkeztem.

Az SZTE Genetikai Tanácsadó Ambulancia épülete

- Ezt a tudományos fokozatot fiatalon szerezte meg, ami szintén elismerésre méltó.

- Köszönöm szépen. Azt kell hogy mondjam, hogy a 2000-es évek nagyon-nagyon intenzív kutatómunkájának az eredményeit sikerült összesítenem az MTA doktora dolgozatomban, amely így egy koherens egészzé állt össze. Ugyanakkor azt is el kell mondanom, hogy ez nem jöhetett volna létre anélkül a rendkívül támogató háttér nélkül, amelyet a Dermatológiai Kutatócsoport biztosított számomra a már említett Dobozy és Kemény akadémikus urakkal és az akkori senior kollégákkal, akikkel nagyon sok kutatási programot indítottunk és vittünk véghez, a már említett Bata-Csörgő Zsuzsanna professzorasszonnyal és Oláh Judit professzorasszonnyal a melanóma kutatásának területén.

Prof. Dr. Széll Márta a 2019-es Ritka Betegségek Konferencia megnyitóján

- A ritka betegségekkel is foglalkozik, hogyan kerültek fókuszba?

- A ritka betegségeknek az első csoportja, amellyel foglalkozni kezdtünk, azok az úgynevezett genodermatózisok voltak, tehát a genetikailag meghatározott monogénes bőrbetegségeknek a csoportja. Ennek a kórkép csoportnak a kutatásával és diagnosztikájával 20007-2008-ban kezdtünk el foglalkozni, nagyrészt annak is köszönhető, hogy Nagy Nikoletta tanítványom - akivel a 2000-es évek eleje óta együtt dolgozom - másfél évet töltött kint Londonban a genodermatózisok kutatásának és diagnosztikájának egy meghatározó műhelyében, McGrath professzor úrnál. Az ő kezdeményezésére kezdtünk el ezzel a témával intenzívebben foglalkozni. Tehát ez volt a belépő a ritka betegségek területére, majd amikor 2012-től az Orvosi Genetikai Intézet vezetését átvettem, kialakítottunk egy új diagnosztikai profilú laboratóriumot, a Ritka Betegségek Diagnosztikai és Kutatólaboratóriumát, ahol már nemcsak genodermatózisokkal kapcsolatosan fogadunk diagnosztikai kéréseket az ország minden területéről és Európából is, hanem bármely ritka betegséggel kapcsolatosan elvégezzük a diagnosztikát. 2012-2016 között kizárólag Sanger kapilláris szekvenálás módszerrel dolgoztunk, az utóbbi években pedig már újgenerációs szekvenálási módszereket, és egyéb, kópiaszám változással járó kórképeknek a diagnosztikájára alkalmas módszereket is bevezettünk az Orvosi Genetikai Intézetben. Nagyon szoros kapcsolat alakult ki ebből a szempontból a Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ számos gyógyító munkát végző egységével, itt szeretném megemlíteni a Neurológiai Klinikát, a Belgyógyászati Klinika hematológiai egységét, a Pancreas Labort szintén a Belgyógyászati Klinikán, amellyel a kutatás és a diagnosztika területén is együttműködünk, a hallásvesztés diagnosztikája kapcsán pedig 2012 óta nagyon szoros kapcsolatban dolgozunk az SZTE Fül-Orr- Gége Klinikával. A fentiekén kívül még számos más klinikai egységgel is nagyon szoros kapcsolatban dolgozunk a ritka betegségek diagnosztikája kapcsán.

- Nagyom jó példa lehet a fiatal lányoknak és a fiatal kutatóknak az, hogy Ön oktatóként, intézetvezetőként dolgozik, emellett pedig a Szegedi Tudományegyetem stratégiai rektorhelyettese. Ezzel megmutatható, hogy nőként is lehet karriert építeni, miközben családként is helyt tud állni az ember, nem mellesleg pedig az egyetem felsővezetőjeként irányt szab egy olyan felsőoktatási intézménynek, amely hamarosan magyarországi fennállásának 100. évfordulóját ünnepli. Hogyan lehet mindezt megvalósítani?

- Én úgy gondolom, hogy ha fiatal kutatóként, oktatóként kellő rutint szerez valaki abban, hogy egyszerre több dolgon tudja a figyelmét rajta tartani és koncentrálni rá, akkor a negyvenes évei végén, ötvenes éveiben kialakulnak benne azok a készségek, amelyekkel több fajta feladatot is el tud felelősséggel látni. De azért azt mindenféleképpen szeretném hangsúlyozni, hogy ehhez egy rendkívül támogató háttérre is szükség van mind a munkahelyen, mind pedig a családban. Akárhányszor ez a kérdés szóba kerül bármilyen riport vagy megkeresés kapcsán, én ezt mindig is erősen hangsúlyozom, hogy a férjem, a családom, az édesanyám és az édesapám rendkívül támogató attitűdje nélkül én nem tudtam volna odáig eljutni, ahol most vagyok.

Névjegy

Prof. Dr. Széll Márta Szegeden született, iskoláit is itt végezte. A József Attila Tudományegyetemen diplomázott 1988-ban molekuláris biológus és biotechnológus szakon. PhD értekezésének címe: Fényindukált jelátvivő láncok vizsgálata magasabbrendű növényekben. MTA doktori dolgozatát az immunmediált bőrgyógyászati kórképek kutatása terén elért eredményeiből állította össze és védte meg 2009-ben. Munkásságát számos díjjal ismerték el, többször volt Bolyai-díjas, elnyerte a L'Oreal-UNESCO Magyar Ösztöndíj a Nőkért és a Tudományért díjat is, idén augusztusban pedig a Magyar Érdemrend tisztikeresztje polgári tagozata kitüntetéssel ismerték el oktató-kutató, tudományos szervező tevékenységét. Az SZTE Általános Orvostudományi Kar Orvosi Genetikai Intézetének tanszékvezető egyetemi tanára, a Magyar Tudományos Akadémia doktora. 2018 óta az SZTE stratégiai rektorhelyettese. Férjzett, három felnőtt fiú édesanyja.

SZTEinfo: Antal Éva Eső

Fotó: Bobkó Anna

Cikk nyomtatás

Link küldés

Tetszik 0

Tweet